

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvcvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1. Vtrum Christus sit vnum, vel duo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

QVÆST. XVII.

IVX ARTIC. I.

mū locū tenere vni-
ratem aut dualitatē
simpliciter & ablo-
late, & deinde uni-
tatem vel dualitatē
talē. Eftiguit qua-
sio in hoc articulo,
¶. dīf. 6. q. 2.
ar. 1. & dīf.
q. 2. ad 6. Et
s. con. ca. 28.
q. 1. ad 4. con.
c. 38. fin. Et
vno. art. 2.
ad 2. & 7. &
ar. 3. ad 4. &
totū & art.
6. ad 13.
¶. 1. de Tri.
c. 7. in fin.

¶. In h. c. 35.
medio to. 3.

conclusio est illa
Christus est vnu-
vel dno, non secun-
dum dualitatem na-
turarum, sed se-
cundum unitatem
vel dualitatem sup-
positi seu persona-
litas. Probatur conclusio
hac quo ad pri-
mam partem: qui
de Christo non pre-
dicantur ambae na-
ture in abstracto
sed altera tantum
scilicet diuina, quo
probatur ex diffe-
rentia inter Deum
& alia in hoc, quod
in solo Deo natu-
ra secundum se pre-
dicatur de supposi-
to: hinc enim fe-
quitur, quod huma-
na natura non pre-
dicatur de Chri-
sto. Quo ad secun-
dam vero partem:
quia ambae natura-
te in supposito, pre-
dicantur de Christo
sive significantur in
supposito indeter-
minare, sive deter-
minare,

Lib. 3. t. ex. ¶ Vbi nota; quod
28. tem. 2. licet diuersimode
possit formari haec
prima pars corpo-
ris articuli, puta

In **predica**, premittendo diffe-
ren-**ciae**, **diffe-** rentem **habitu-**
di- **tom**, **i.** **inter** nem Christi ad na-
ope **Acti**, **uras** secundum **le**,
vel **ut** in **supposito**
significatas, & sub-
diendo **conditio-**
nalem **processum**, si
ambe **naturæ**, &cæt.

vis tamen rationis
conficit in hoc. Ad
esse duo exigitur,
quod Christus sit
aliqua praedicata po-
nentia in numerum:

D. 114^a
E. 417.
E. 466.
D. 198^a.

P. p. q. 8. ar.
P. 2. 4.

deitas autem & humana-
ritas ponunt in
numerum : sunt
enim dea naturae :
& ideo si Christus
filius esset sua huma-
nitas , sicur est sua
deitas , Christus ve-
re esset deus et hoc

— 20 —

ARTICVLVS PRIMVS

AD PRIMVM sic proceditur.
Videtur quod Christus non
sit vnus; sed duo. Dicit.n. Augu.in
1.de Trini.* quia forma Dei acce-
pit formam serui, vt rurisque Deus
propter accipientem Deum, vt
que autem homo propter acceptum
hominem: sed vt rurisque dici non
potest, nisi vbi sunt duo. ergo
Christus est duo.
¶ 2. Prat. Vbicumque est aliud, &
aliud, ibi sunt duo: sed Christus
est aliud & aliud: dicit.n. Augu.†
in Ench. Cum in forma Dei esset,
formam serui accepit, vt rurisque
amus, sed aliud propter verbum,
aliud propter hominem. ergo
Christus est duo.

¶ 3 Præt. Christus nō est tantum
homo: qua sic purus homo ē
ergo est aliquid aliud, quām ho
mo, & ita in Christo est aliud &
aliud. ergo Christus est duo.

¶ 4 Præt. Christus est aliquid, qd
est pater, & est aliquid, qd non est
pater. ergo Christus est aliquid &
aliquid. ergo Christus est duo.

quid ergo Christus est quo.
¶ Præt. Sicut in mysterio Trinitatis sunt tres personæ in una natura, ita in mysterio incarnationis sunt duas naturæ in una persona; sed propter unitatem naturæ, non obstante distinctione personæ, Pater & Filius sunt unus, secundum Iudan. 10. Ego & pater vnumsumus. ergo non obstante unitate personæ, propter dualitatem naturarum, Christus est duo.

¶ 6 Præt. Philosophus dicit in 3
Phyl.* quod vnum & duo deno-
minatiue dicuntur: sed Christus
nabat dualitatem natararum. er-
o Christus est duo.

7 Præt. Sicut forma accidentia-
s facit alterum, ita forma substâ-
lis aliud. vt Porphyrius dicit: †
in Christo sunt duæ naturâ-
bstantiales, humana scilicet &
uiua. ergo Christus est aliud &
aliud. ergo Christus est duo.

SED CONTRA est, quod Boet.
cit in lib. de duab. nat.* Omne
mod est, in quantum est, unum
est: sed Christum esse contemur.
go Christus est unum.

RESPON.Dicendum, quod natura cundum se considerata prout abstracto significatur, non vere est predicari de supposito seu persona nisi in Deo, in quo non effert quod est, & quo est, ut in una parte habitat est.* In Christo autem cū sunt duas nature, di-

F **tina**, scilicet & humana, altera
earum, s. diuina, potest de eo pre-
dicari, & in abstracto & in con-
creto dicimus enim quod filius
Dei, qui supponitur in hoc no-
mine Chrs, & est diuina natura,
& est Deus: sed humana natura
non potest predicari de Chrs
s. m. se in abstracto, sed solum in
concreto, prout scilicet signifi-
catur in supposito. Non enim ve-
re potest dici, q. Christus sit hu-
mana natura: quia natura huma-
na non est nata predicari de suo
supposito. Dicitur autem, q. Chri-
stus est homo, sicut & q. Chri-
stus est Deus. Deus autem signifi-
cat habentem deitatem, & homo
significat habentem humanitatem.
Alius in habens humanitatem
significatur per hoc nomine ho-
mo, & aliter per hoc nomine le-
sus, vel Petrus. Nam hoc nomine
homo, importat habentem huma-
nitatem indistincte, sicut & hoc
nomen Deus, indistincte impor-
tat habentem deitatem: hoc autem
nomen Petrus, vel Iesus, impor-
tat distincte habentem humani-
tatem, s. sub determinatis indi-
vidualibus proprietatis: sicut &
hoc nomen filius Dei, importat
habentem deitatem sub deremi-
nata proprietate personali. Nu-
merus autem dualitatis in Chri-
stus, est quod in littera di-
citur, quod quia numerus dualitatis in
Christo ponitur circa ipsas naturas, ideo
si ambe naturae, &c. Sed predicator, qui
vere affirmatur de Christo, non ponunt
in numerum: Deus enim, & homo in
Christo non ponunt in numerum: non
enim sunt duo ha-
bentia deitatem, &
humanitatem, sed
unum, & idem nu-
mero est habens hu-
manitatem & habens
deitatem: & simili-
ter filius Dei, & hic
homo, seu Iesus,
non ponunt in nu-
merum, ut patet. In
hoc confitit tota vis
hius articuli. Et in
hoc quidem, prima
parte corporis deute-
rius vix ad hoc,
quod in natura utra-
que predicatorum de
Christo, effet duo
Christus: quia nau-
ra ponunt in numerum: sed quia non
predicatur, non con-
stituit Christi duo:
& quia non predicator,
vt in supposito, ideo
secundum rationem
suppositi numerari,
vel non numerati,
dicendum est Christus
vnum vel duo.

Illio ponitur circa ipsas naturas : & ideo si ambae naturae in abstra-
cto predicarentur de Christo, se-
queretur q̄ Christus esset duo :
sed quia duas nature non predi-
cantur de Ch̄ro, nisi prout signi-
ficatur in supposito, oportet secun-
dum rationē suppositū præ-
dictum.

Quidā autē posterunt in Ch̄o
duo supposita; sed vnam perfo-
nam, quia quidē videtur se habe-
re fm eorum opinionem tam-
quam suppositum cōpletum ul-
tima completione. & ideo quia
ponebant in Ch̄o duo supposi-
ta, dicebant Ch̄m esse duo neu-
traliter, sed quia ponebant vnam
personā, dicebant Ch̄m vnum

Ad primum facile patet respōsio, quod cia aliquo modo differt suppositum a natura, in angelis, quamvis in illis non differat individuum a natura, ideo solida facta litera.

lum esse duo neutraliter, sed et duos masculine. Qui a vero nos ponimus in Christo una personam & unum suppositum, ut ex supra dictis pater, *sequitur quod dicamus quod non solum Christus

ex declaratis absque ulla processum est.
¶ Quid secundam partem corporis conclusio est: Christus est & unus & unam. Dedicunt conclusio ex premissis, sibi unis tribus modis dicendi de supposito, seu persona Christi. Primus est dicendum in Christo duo supposita & unam personam. Secundus est:

est unus masculine, sed etiam ♀ est unus neutraliter.

A PRIMVM ergo dicendum, quod verbum illud Aug. * non est sic intelligendum, quod utrumque tenetur ex parte praedicari, quia dicat, quod Christus sit utrumque, sed tenetur ex parte subiecti. Et tunc ly, utrumque ponitur non quia pro duobus suppositis, sed pro duobus nominibus significati bus duas naturas in concreto. Possum enim dicere, quod utrumque, scilicet Deus & homo est Deus proprie Deo & utrumque, scilicet Deo & homo, est homo propter acceptum hominem.

A SECUNDVM dicendum, quod cum dicitur, Christus est aliud & aliud, locutio est exponenda, ut sit sensus: habens aliam & aliam naturam. Et hoc modo exponit Augustinus in libro 5 Felicianum. * Vbi cum dixit, In mediatore Dei & hominum, aliud Dei filius, aliud hominis filius, subdit, Aliud in qua pro discretione substantia non aliud pro unitate personae. Vnde Gregorius Nazarenus in Epistola ad Elidonium dicit. * Si oportet cōpendio dicere, aliud quidem, & aliud, ea, ex quibus Salvator est: siquidem non idem est invisibilis & quod absq; tempore ei, quod sub tempore, non autem aliud & aliud, ait: haec enim ambo vnum.

A TERTIUM dicendum, quod hec est falsa. Chrs est tamen homo: quia prædicta tenetur formaliter. Et interponit ad bonitatem doctriinae qualiter posset fieri affirmativa vera, scilicet Christus est tantum id, quod est homo. Deinde respondendum est argumento. Et etiam concessum antecedens assumptum, scilicet Christus non est tantum homo, respondeat ad consequentiam ergo est aliquid aliud, quod est homo, dicens. Non tamen sequitur, quod sit aliquid aliud, quam homo, &c. quasi dicitur: licet antecedens sit vnum, sequitur tamen non vna.

In responsive a quantum, vide nouitie, quod cum in litera conceditur quod Christus est aliquid, quod non est p̄ &c.

A sensus est quod Christus est homo, hoc est suppositum humanæ naturæ: quod est esse aliquid quod non est pater, quia est esse substantiam, ut substantia dicatur hypostasis, quæ substantia secundum rem in Christo est hypostasis filii, quæ non est pater: quāmuis non significetur nomine hominis ipsa hypostasis filii distincta, sed indistincta. Quia igitur ex his dubiis distinguitur, Christus est aliquid quod est pater, Christus est aliquid quod non est pater, nihil aliud habetur, nisi quod Christus est deitas & suppositum humanæ naturæ: & haec duo, scilicet deitas & suppositum humanæ naturæ in Christo non ponunt in numerū, quia suppositum humanæ naturæ in Christo est filius Dei, qui non ponit in numerū cū natura diuina, quæ

prædicatur de parte & filio. B Ad QUINTVM dicendum, quod in mysterio diuina Trinitatis natura diuina prædicatur etiam in abstracto de tribus personis & ideo simpliciter potest dici, quod tres personæ sint vnum: sed in mysterio incarnationis non prædicatur ambæ naturæ in abstracto de Chfo: & ideo non potest simpliciter dici, quod Christus sit duo.

A SEXTVM dicendum, quod duo dicuntur, quasi habens dualitatem, non quidem in aliquo alio, sed in ipso, de quo duo prædicantur. Fit autem prædictio de supposito, quod importatur p̄ hoc nomine Christus. Quāmuis igitur Christus habeat dualitatem naturalium: quia tamen non habet dualitatem suppositorum, non potest dici Christus esse duo.

A SEPTENTRIONALM dicendum, quod aliter importat diversitatem accidentis & ideo diversitas accidentis sufficit ad hoc, quod aliquid simpliciter dicatur alterum: sed aliud importat diversitatem substantiarum: substantia autem dicitur non solum natura, sed etiam suppositum, ut dicitur in 5 Mera. * & ideo diversitas naturæ non sufficit ad hoc, quod aliquid simpliciter dicatur aliud, nisi ad hanc diversitatem secundum suppositum: sed diversitas naturæ facit aliud secundum quid, scilicet secundum naturam, si non adhuc diversitas suppositi.

ARTICVLVS II.

Vtrum in Christo sit tantum vnum esse.

A SECUNDVM sic proceditur. Videtur, quod in Christo non sit tantum vnum esse: sed duo. Dicit enim Damascen. * in 3. libro, quod non est pater, ly aliquid, tenetur non pro ipsa natura humana, in Christo duplicanter: sed

T Itulus, ut fons, sumens est de esse simpliciter & absolute. Veritatem enim in questionem, an sicut dicimus in Christo simpliciter & absolute duas naturas, ita dicere possumus, in Christo duo esse simpliciter & absolute, an vero sicut phys. cap. 15. in Christo non est nisi vnum suppositum, vna persona, ita non est nisi vnu esse. Et notandum est, quod non queritur de propositione, sed de re: non. queritur, an illa propositione sit vera, Christus habet duo esse: sed an in Christo sint duo esse. Et licet ita questione videatur prima facie 3. dist. 7. q. 1. artic. 1. i. eo. locanda inter questiones substantiales 2. artic. 2. Et de incarnatione, & unio. artic. 4. non inter consequentes (vt ab Auctore locata est) si quis tamē 2. artic. 2. Et opus. capit. profundius considereret, suo